

# SPIS TREŚCI

|                                                                                       |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------|----|
| WSTĘP .....                                                                           | 5  |
| ROZDZIAŁ I. PIŚMIENNICTWO ŚREDNIOWIECZNE .....                                        | 13 |
| 1. Początki piśmiennictwa słowiańskiego na ziemiach zamieszkałych przez Czechów ..... | 13 |
| 2. Piśmiennictwo łacińskie .....                                                      | 17 |
| 3. Pieśni religijne. Przekłady <i>Biblii</i> i psalterzy .....                        | 20 |
| 4. Hagiografia i historiografia czeska .....                                          | 23 |
| 5. Epika i liryka świecka .....                                                       | 26 |
| 6. Satyry i pisma filozoficzno-moralne .....                                          | 28 |
| 7. Pod znakiem husytyzmu .....                                                        | 30 |
| ROZDZIAŁ II. RENESANS I HUMANIZM W PIŚMIENNICTWIE CZESKIM .....                       | 38 |
| 1. Między średniowieczem a renesansem .....                                           | 38 |
| 2. Wczesny okres humanizmu (renesansu) .....                                          | 40 |
| 3. Dojrzały okres myśli humanistycznej. Wiek „weleslawiński” .....                    | 43 |
| 4. Dzieła historiograficzne i kosmograficzne .....                                    | 48 |
| 5. Satyra renesansowa .....                                                           | 53 |
| 6. Manierizm .....                                                                    | 55 |
| ROZDZIAŁ III. OKRES BAROKU W PIŚMIENNICTWIE CZESKIM .....                             | 58 |
| 1. Niejedno oblicze czeskiego baroku .....                                            | 58 |
| 2. Protestantkie piśmiennictwo czeskie na emigracji .....                             | 62 |
| 3. Duchowość barokowa na ziemiach czeskich .....                                      | 68 |
| 4. Liryka baroku: hymnografia i modlitewniki, motywy hagiograficzne .....             | 69 |
| 5. Postyllografia i parenetyka .....                                                  | 76 |
| 6. Historiografia, topografia i kosmografia .....                                     | 78 |
| 7. Język i styl literatury barokowej .....                                            | 80 |
| 8. Dramat barokowy. Literatura dla ludu .....                                         | 83 |
| 9. Barok po baroku, czyli między „upadkiem” a „odrodzeniem” .....                     | 87 |

## ROZDZIAŁ IV. CZESKIE ODRODZENIE NARODOWE..... 89

1. „Czeskie odrodzenie” jako okres w dziejach Czech oraz szczególnie typ kultury ..... 89
2. Oświeceniowe początki nowego społeczeństwa czeskiego..... 91
3. Rekonstrukcja czeskiego języka literackiego ..... 95
4. Historyzm jako jeden z filarów ideowych tego okresu ..... 99
5. Czesi jako część „narodu słowiańskiego” ..... 104
6. Ludowe źródła i wzory literatury ..... 109
7. Początki teatru czeskiego. Styl biedermeierowski ..... 114
8. Romantyzm w literaturze czeskiej ..... 118
9. Humorystyka, satyra i początki prozy realistycznej ..... 124

## ROZDZIAŁ V. OD REALIZMU DO NEOROMANTYCZNYCH UNIESIEŃ ... 133

1. Czeskie życie kulturalne w drugiej połowie XIX wieku..... 133
2. Poeci ugrupowania „majowców”..... 136
3. Proza wiejska i prowincjonalna ..... 144
4. Model czeskiej prozy historycznej..... 149
5. Tematy praskie ..... 155
6. „Szkoła narodowa” w literaturze ..... 159
7. Neoromantyzm ..... 163
8. W drodze na Parnas ..... 166

## ROZDZIAŁ VI. LITERATURA NIEMIECKOJĘZyczna NA ZIEMIACH

### CZESKICH..... 172

1. Uzasadnienie tematyki..... 172
2. Od średniowiecza do baroku ..... 174
3. Niemieckojęzyczna literatura z Czech w czasach czeskiego odrodzenia narodowego ..... 178
4. Austriaccy mistrzowie prozy realistycznej w Czechach ..... 183
5. Niemieckojęzyczni pisarze przełomu wieków ..... 187
6. „Praski krąg” pisarzy niemieckojęzycznych ..... 193
7. „Tłumaczenie kultur” i wzajemne inspiracje..... 198

## ROZDZIAŁ VII. CZESKA LITERATURA PRZEŁOMU STULECI ..... 203

1. Koniec formacji realistyczno-romantycznej ..... 203
2. Dekadentyzm czeski i czasopismo „Moderní revue” ..... 206
3. Ugrupowanie Czeskiej Moderny. Symbolizm i impresjonizm ..... 211
4. „Burzycielstwo” i witalizm ..... 220
5. Orientacja katolicka ..... 230
6. Naturaliści ..... 235
7. Między moderną a ekspresją ..... 239
8. Hašek – outsider i zwycięzca ..... 242
9. Teatr Narodowy i twórczość dramatyczna..... 246

|                                                                       |     |
|-----------------------------------------------------------------------|-----|
| ROZDZIAŁ VIII. W LITERACKIM ROZLEWISKU MIĘDZYWOJNIA .....             | 251 |
| 1. Powstanie Czechosłowacji i literatura legionowa .....              | 251 |
| 2. Pisarstwo braci Čapków .....                                       | 253 |
| 3. Pisarze pragmatyści z kręgu promasarykowskiego .....               | 259 |
| 4. Cywilizm i literatura proletariacka .....                          | 264 |
| 5. Poetyzm i Związek Twórczy „Devětsil” .....                         | 273 |
| 6. Surrealizm w poezji .....                                          | 281 |
| 7. Fascynacja śmiercią, czyli „ciemny” nurt poezji czeskiej .....     | 285 |
| 8. Eksperyment w prozie .....                                         | 289 |
| 9. Literatura katolicka i ruralizm .....                              | 295 |
| 10. Dramat i teatr .....                                              | 302 |
| 11. Rozrywka masowa i jej podteksty .....                             | 307 |
| <br>ROZDZIAŁ IX. DWA ZNIEWOLENIA .....                                | 311 |
| 1. Od Monachium 1938 roku do „zwycięskiego lutego” 1948 .....         | 311 |
| 2. Poeci w latach wojny .....                                         | 313 |
| 3. Proza psychologiczna .....                                         | 317 |
| 4. Proza historyczna .....                                            | 322 |
| 5. Baśniowość, fantastyka i przygoda .....                            | 324 |
| 6. Drugie zniewolenie .....                                           | 328 |
| 7. Nowi surrealiści i pierwsza fala undergroundu .....                | 334 |
| 8. Proza o tematyce strachu i zagrożenia .....                        | 339 |
| <br>ROZDZIAŁ X. „ZŁOTE” LATA SZEŚĆDZIESIĄTE .....                     | 346 |
| Uwagi wstępne .....                                                   | 346 |
| 1. Pokolenie pisma „Květen” i „mała odwilż” w kulturze czeskiej ..... | 347 |
| 2. Proza straconych złudzeń .....                                     | 350 |
| 3. Nadzieja i rozczarowanie .....                                     | 353 |
| 4. „Złote” czasy prozy .....                                          | 357 |
| 5. Liryzacja prozy .....                                              | 365 |
| 6. Poezja wobec egzystencji ludzkiej .....                            | 370 |
| 7. Eksperyment w poezji i prozie .....                                | 375 |
| 8. Dramat i mniejsze formy sceniczne .....                            | 380 |
| <br>ROZDZIAŁ XI. CZAS „NORMALIZACJI” I CZAS „NORMALNOŚCI” .....       | 389 |
| Uwagi wstępne .....                                                   | 389 |
| 1. Literatura ograniczona „normalizacją” .....                        | 390 |
| 2. Samizdat, czyli grupy dwudziestowiecznych kopistów .....           | 401 |
| 3. Underground literacki .....                                        | 405 |
| 4. Dola banity .....                                                  | 412 |
| 5. Dramaturgia „przed kurtyną” i „za nią” .....                       | 422 |
| 6. Przewartościowania i powroty .....                                 | 431 |
| 7. Proza „autentyczna” – dzienniki, pamiętniki, wspomnienia .....     | 435 |

|                                                                                              |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 8. <i>Genius loci</i> wielkich miast .....                                                   | 440 |
| 9. Historyczne palimpsesty .....                                                             | 445 |
| 10. Przeżycie pokoleniowe .....                                                              | 450 |
| 11. Między postmodernizmem a popliteraturą .....                                             | 456 |
| 12. W stronę globalizacji .....                                                              | 459 |
| <br>Bibliografia. ....                                                                       | 467 |
| Wykaz wybranych dzieł pisarzy czeskich w polskich tłumaczeniach, wydanych po 1945 roku ..... | 471 |
| Indeks osób .....                                                                            | 507 |
| Spis i źródła ilustracji. ....                                                               | 521 |